

САМООРГАНІЗАЦІЯ БАНКІВ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

К.е.н. Л.І. Чернишова

Одеський національний політехнічний університет

Україна, м. Одеса

Прискорення змін в навколишньому фінансовому середовищі, зміна управлінських підходів, підвищення комплексності управлінських рішень, поява нових запитів і зміна позиції споживача, розвиток інформаційних сіток, які дають можливість надшвидкого поширення і отримання інформації, широка доступність сучасних технологій, а також ряд інших причин, проникаючи в епіцентр банківської установи, принципово змінюють її внутрішнє середовище. Тому, в умовах зростаючої нестабільності немає більш важливого завдання, як спроектувати надійне майбутнє банківської організації. Орієнтація на досягнення ефективних результатів можливе за умови збалансованості частки управління зверху, яке може своєчасно та раціонально передбачити та розпізнати імовірнісні події, і частки самоорганізації знизу.

Банківська установа є типовою мікросистемою, яка здатна самоорганізовуватися, оскільки зміни її стану підпорядковані комплексним цілям (на рівні функціональних підрозділів, які відповідають за стан внутрішніх взаємозалежних фінансових, людських, інформаційних компонентів) та відбуваються чинно дії внутрішніх механізмів і зовнішніх умов (принаймні зовнішнє середовище цілком не детермінує зміни). Таким чином, вона іноді без додаткового впливу ззовні набуває певної просторової, часової або функціональної структури. Особливість банку, як відкритої мікросистеми в тому, що він поєднує порядок з хаосом. Це характеризує два аспекти [1, с.121]:

1. «Порядок» в системі існує лише «за рахунок» хаосу, внесеного до середовища; існування її підтримується шляхом постійного обміну з середовищем речовиною, енергією та інформацією.

2. Завдяки своєму «порядку», система набуває здатності адекватно реагувати на хаотичні збурення середовища і внаслідок цього зберігати свою стійкість.

Здатність банківської установи до функціонування та самоорганізації, як і будь-якої складної системи, контролюється системою прямих і зворотних зв'язків, позитивних і негативних. Негативні спрямовані на збереження сформованих структур і відношень, позитивні – забезпечують сприйнятливість до нової інформації, її обмін із зовнішнім середовищем. Їх співвідношення забезпечує стійкість і мінливість банківського організму, його кількісний ріст і якісний розвиток. Таким чином, розуміння того, що ховається за позитивними і зворотними зв'язками, виступає початковим етапом аналізу процесів самоорганізації банківської установи в умовах невизначеності.

Отже банкам необхідна гнучка система управління, в якій кожен елемент здатний самостійно визначати свої завдання, погоджуючи цілі мікросистеми з цілями макро- та мезосистем, і самостійно їх вирішувати. Сучасна програма банківського управління має будуватися так, щоб дати мікросистемі адаптуватися, пристосуватися до реальних умов, до випадкових відхилень від очікуваних показників. Та чим менше буде регламентована програма і структура керованої підсистеми, тим вище здатність пристосування керуючої підсистеми до реальних умов. Управлінські параметри повинні не керувати безпосередньо поведінкою системи, а запускати її внутрішній механізм самоорганізації.

Враховуючи здатність банку до самоорганізації, можна перейти на якісно новий рівень формування управлінської стратегії: керувати не банків-

ською установою, а її здатністю до самоорганізації. Дослідження банку, як мікросистеми, через призму самоорганізації передбачає осмислення викликів зовнішнього середовища і дію адаптаційних механізмів, що є у розпорядженні системи. Це дозволить побудувати матрицю можливих стратегій розвитку банку на підставі комплексної прогностичної діагностики з урахуванням фактору невизначеності та можливості їх уточнення відповідно до регулярного моніторингу ключових факторів. Результат - створення нового образу розвитку, здатного реорганізувати мікросистему до того, як напруга у ній стане критичною.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Пугачева, Е.Г. Самоорганизация социально-экономических систем: уч. пособ. / Е.Г. Пугачева, К.Н. Соловьев. – Иркутск: Изд-во БГУЭП, 2003. – 172 с.
2. Hubler, A. Modelling and Control of Complex Systems: Paradigms and Applications. Modelling Complex Phenomena. / A.